

Opiskelijoiden suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä kuuluu oppilas- ja opiskeluhuoltolain mukaan osaksi opiskeluhuoltosuunnitelmaa. Ammattiopisto Luovissa tämä suunnitelma on opiskeluhuoltosuunnitelman liitteenä ja muodostaa kokonaisuuden Luovin Kriisisuunnitelman kanssa.

1. Mitä tarkoitetaan väkivallalla, kiusaamisella ja häirinnällä

1.1 Väkivalta

Tarkoituksellinen itseen, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettu fyysisen voiman tai vallan käyttö, uhkailu tai niiden toteutus. Väkivalta voi olla myös henkistä väkivaltaa tai seksuaalista väkivaltaa tai ahdistelua.

1.2 Kiusaaminen

Systemaattinen, tahallinen ja toistuva samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallinen tai fyysinen kielteinen toiminta. Kiusaaminen on hetkellistä, toistuvaa tai pitkään jatkuvaa ja alistavaa ruumiillista tai henkistä väkivaltaa. Kiusaaminen voi olla fyysistä tai psyykkistä ja se voi tapahtua myös sosiaalisen median kautta. Kiusaamiseen liittyy yleensä voimasuhteiden epätasapaino: kiusattu on jollain tavalla puolustuskyvytön kiusaajaan nähden.

1.3 Häirintä

Epäasiallinen kohtelu, josta voi olla vaaraa tai haittaa turvallisuudelle tai terveydelle. Useimmiten järjestelmällistä ja jatkuvaa toista alistavaa toimintaa tai käyttäytymistä, joka kohdistuu toisen persoonaan tai yksityiselämään kuten ominaisuuksiin, luonteenpiirteisiin, sukupuoleen, ulkomuotoon, harrastuksiin tai perhesuhteisiin.

1.4 Seksuaalinen häirintä

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön fyysistä tai psyykkistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Häirinnälle tyypillistä on sen toistuvuus, mutta se voi olla myös yksittäinen teko.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- epäasialliset seksuaaliset puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt eri sosiaalisen median kanavissa, WhatsApp-, Snapchat yms. viestit, tekstiviestit, sähköpostit, puhelinsoitot

14.12.2021

- fyysinen koskettelu ja lähentely
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- seksuaalirikos kuten raiskaus, sen yritys tai seksuaalinen ahdistelu.

2. Ennaltaehkäisy

Ennaltaehkäisevä työ on olennaista kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyssä. Luovissa pidetään tärkeänä luoda hyvä ja turvallinen ilmapiiri yhdessä henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän lähiverkostojensa kanssa. Kiusaamisesta on yleensä vaikea kertoa ja sitä on myös välillä vaikea havaita, joten yhteisön avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri ovat ensiarvoisen tärkeitä. Kiusaamista ennaltaehkäistään rakentamalla suvaitsevaisuutta ja erilaisuutta hyväksyvää ilmapiiriä. Hyvä ryhmähenki luo turvallisuutta. Hyvä käytös ja vastuuntunto arjessa tarkoittavat ympäristöstä huolehtimista, toisten auttamista ja huomioonottamista. Opiskelijoille kerrotaan jo opiskelujen alkuvaiheessa, ettei kiusaamista hyväksytä missään muodossa ja että kiusaamiseen puututaan välittömästi

- vahvistetaan ja tuetaan avointa vuorovaikutusta sekä suvaitsevan ja erilaisuutta hyväksyvän toimintakulttuurin syntymistä
- tuetaan opiskelijoiden hyvän itsetunnon, sosiaalisten taitojen ja toimivien ihmissuhteiden kehittymistä
- tuodaan esille ja näkyväksi yksilön oikeudet ja velvollisuudet henkiseen ja fyysiseen koskemattomuuteen
- opiskeluilmapiiri pidetään asiakaslähtöisenä ja avoimena, jolloin henkilöstön ja opiskelijoiden keskinäinen luottamussuhde toimii kiusaamisen ehkäisyn keinona
- opiskelijoille kerrotaan kiusaamisen seurauksista ja kurinpitotoimista
- henkilöstö tuntee kiusaamisen puuttumisen- ja ehkäisyn toimintamallin ja reagoi välittömästi, jos havaitsee kiusaamista
- yhteisöllisyyttä tuetaan monipuolisesti:
 - hyvinvointia tukevat pienryhmät
 - opiskelijakuntatoiminta
 - opiskeluhuvinvointiryhmät
 - erilaiset teemapäivät, luennot ja tapahtumat.

3. Puuttuminen

Jokainen oppilaitosyhteisön jäsen on velvollinen välittömästi puuttumaan väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään havaitessaan sitä.

tilanteita ovat esimerkiksi

- henkilö kokee tulleen kiusatuksi tai häirityksi
- joku muu (opiskelukaveri, kotiväki, opettaja) huomaa jotakuta kiusattavan
- huomataan, että ilkivalta kohdistuu toistuvasti samaan henkilöön
- ryhmän ilmapiiri tai käytös toisia kohtaan on epäkunnioittavaa.

Opiskelija, henkilöstö, kotiväki tai joku muu välittää tiedon asiasta vastuupettajalle tai opintoneuvojalle, jotka selvittävät asiaa ja vievät tarvittaessa asian erityisen tuen ryhmän käsiteltäväksi. Jokaisella Luovin paikkakunnalla toimii myös kiusaamis- ja häirintätilanteisiin perehtynyt häirintäyhteyshenkilö, joka on tarvittaessa sekä opiskelijoiden että henkilöstön tukena asioiden selvittelyssä ja ennaltaehkäisevässä toiminnassa.

4. Kiusaamisen sekä häirintä- ja väkivaltatilanteiden käsittely Luovissa

Kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan esiin tullessa vastuupettaja/ ohjaaja ja tarvittaessa opintoneuvoja keskustelevat asianosasten kanssa erikseen ja arvioivat tilanteen. Erityisen tuen ryhmä toimii tilanteen käsittelyn moniammatillisena asiantuntijan, jolta vastuupettaja ja ohjaaja saavat tarvittaessa tukea asian jatkokäsittelyyn.

Henkilöstön välisissä tilanteissa käsittelyn eteenpäin viemisestä vastaa esihenkilö.

4.1 Kiusaamis- ja häirintätilanteen käsittely

Kiusaamis- tai häirintätilanteen jälkeen, kun molempia osapuolia on kuultu ja tilanne arvioitu, alaikäisen tai vajaavaltaisen opiskelijan kohdalla otetaan yhteyttä huoltajaan.

Lisäksi

1. Järjestetään yhteistapaaminen osapuolten kesken asian sopimiseksi. Tapaamisessa laaditaan opiskelijakohtainen erityisen tuen muistio, josta tulee ilmetä mitä jatkosta on sovittu osapuolten kesken, kuinka sopimusta seurataan ja mitä siitä seuraa, jos sopimusta ei noudateta.
2. Arvioidaan kurinpitotoimien tarve ja edetään tarvittaessa Sataman SORA-ohjeiden mukaisesti
3. Tarpeen mukaan tapahtumaa käsitellään osallisten suostumuksella koko ryhmän kanssa, jos ryhmä ollut osallisena tapahtuneeseen.
4. Molempien osapuolien tueksi kootaan tarvittaessa opiskeluhuollon yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä.
5. Kiusaamis- ja häirintätilanteet voivat vaatia lastensuojelu ja /tai rikosilmoituksen tekemisen, josta tarkempi ohje Satamassa

4.2 Väkivaltatilanteen käsittely

1. Henkilöstö puuttuu välittömästi väkivaltatilanteeseen ja pyrkii rauhoittamaan tilanteen ensisijaisesti puhumalla, mutta tarvittaessa myös erottamalla oppilaat toisistaan, aiheuttamatta lisävahinkoa.
2. Mikäli tilanne ei rauhoitu, tilanteeseen hankitaan lisäapua (tarvittaessa poliisi)
3. Osapuolet viedään eri tiloihin rauhoittumaan, henkilöstön valvontaan. Mahdolliset loukkaantumiset ja vammat selvitetään ja annetaan ensiapu. Jatkohoito järjestetään tilanteen mukaan.
4. Syyt väkivaltatilanteeseen pyritään selvittämään välittömästi. Tilanteesta tiedotetaan huoltajia, opiskelijan vastuupettajaa sekä koulutuspäällikköä.
5. Koulutuspäällikkö tekee tarvittaessa ilmoituksen poliisille, huoltajia informoidaan mahdollisuudesta rikosilmoituksen tekemiseen poliisille.
6. Opiskelijalle määrätään seuraamukset kurinpito-ohjeiden mukaisesti. Tilanteen toistuessa rangaistuksissa siirrytään asteittain eteenpäin.
7. Mikäli opettaja tai koulutuspäällikkö / koulutusjohtaja on joutunut käyttämään voimakeinoja, tehdään asiasta kirjallinen selvitys koulutuksen järjestäjälle. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen harkitaan tapauskohtaisesti. Rikosilmoituksen yhteydessä tehdään aina lastensuojeluilmoitus.
8. Yksilökohtainen oppilashuollon prosessi käynnistetään tarvittaessa.

4.3 Seksuaalisen häirintä- tai väkivaltatilanteen tai ahdistelun käsittely

Jokainen seksuaalista häirintää havainnut tai siitä tiedon saanut oppilaitoksen henkilöstöön kuuluva huolehtii siitä, että asiaa lähdetään selvittämään viipymättä.

Seksuaalisen väkivallan tai ahdistelun kohtaaminen on vakava asia, jonka vaikutukset voivat olla kauaskantoisia. Tilanteen selvittäminen vaatii aikaa ja usein myös ulkopuolista apua.

Luovissa on laadittu erillinen ohje seksuaaliseen häirintään puuttumiseen. Ohje löytyy sekä Satamasta, että luovi.fi-sivuilta.

5. Yksilöllisen tuen tai hoidon järjestäminen, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta

Opiskelijoille tarjotaan tarvittaessa yksilöllistä tukea. Yksilöllistä tukea antavat tilanteen mukaan esimerkiksi kuraattori, psykologi, opiskeluterveydenhuolto tai monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä. Muita mahdollisia toimenpiteitä ovat

- kurinpitorangaistukset
- vahingonkorvaukset
- rikosilmoitukset

14.12.2021

- lastensuojeluilmoitukset.

Tilanteen akuutin hoitamisen jälkeen järjestetään jälkiseuranta. Kokemukset kiusaamisesta, väkivallasta tai seksuaalisesta häirinnästä jättävät usein psyykkisiä oireita nuoreen ja sen vuoksi jälkihuolto ja seuranta ovat erityisen tärkeässä roolissa. Aikataulu, työnjako ja tapa sovitaan tilannekohtaisesti ryhmänohjaajan ja muiden tapaukseen osallistuneiden henkilökunnan jäsenten kanssa. Jälkiseurannan suunnitelma ja kuittaus seurannasta kirjataan Wilmaan ohjauksentuki -sivulle. Jälkihuoltoa tarjotaan tilanteen kaikille osapuolille. Esimerkiksi kiusaamiseen liittyvissä tapauksissa niin kiusatulle kuin kiusaajalle tarjotaan keskusteluapua ja näin ollen varmistetaan myös pidemmällä aikavälillä tapahtuneen seuranta.

6. Yhteistyö huoltajien kanssa

Vastuupettaja ottaa alaikäisen kohdalla yhteyttä huoltajaan. Täysi-ikäisen kohdalla yhteydenotto tapahtuu opiskelijan suostumuksella. Yhteydenottotapana on puhelu tai Wilmaviesti riippuen tilanteesta. Vakavissa ja pitkään jatkuneissa tilanteissa huoltaja voi olla mukana asioiden selvittelyissä ja sopimisessa.

7. Yhteistyö viranomaisten kanssa

Yhteistyötä tehdään tilanteen mukaan viranomaisten ja muiden tahojen kanssa. Yhteistyötahoja ovat esimerkiksi kuntakohtaiset opiskeluhoollon toimijat, poliisi ja lastensuojelu sekä opiskelijan terveydenhuollon tai sosiaalitoimen verkostot. Tilanteesta riippuen vastuupettaja tai opintoneuvoja ottavat yhteyttä yksin tai yhdessä tarvittaviin viranomaisiin.

8. Perehdyttäminen ja tiedottaminen

Henkilöstö perehdytetään opiskeluhoollasuunnitelmaan ja sen liitteisiin henkilöstön koulutustilaisuuksissa. Opiskelijoiden perehdyttäminen tapahtuu opintojen alussa esim. vastuupettajan tunneilla. Huoltajille suunnitelmasta tiedotetaan Wilman kautta.

9. Päivittäminen, seuranta ja arviointi

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä päivitetään samanaikaisesti opiskeluhoollasuunnitelman kanssa. Opiskeluhyvinvoinnin ohjausryhmässä suunnitelman toimivuutta seurataan ja sitä päivitetään tarpeen mukaan. Suunnitelmaa arvioidaan vuosittain omavalvonnan kautta.